

Musiikintunneilta potkua musiikin harrastamiseen

Artturi Mäkelä
Kandidaatintutkielma
Musiikkikasvatus
Kevät 2015
Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta - Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos - Department Musiikin laitos
Tekijä - Author Artturi Mäkelä	
Työn nimi - Title Musiikintunneilta potkua musiikin harrastamiseen	
Oppiaine - Subject Musiikkikasvatus	Työn laji - Level Kandidaatintutkielma
Aika - Month and year Kevätlukukausi 2015	Sivumäärä - Number of pages 22
Tiivistelmä - Abstract <p>Tämä tutkielma sisältää tutkimista ja pohtimista peruskoulun musiikinopetukseen liittyen. Tulevana musiikkikasvattajana olen kiinnostunut Suomen peruskoulujen musiikinopetuksesta, sen menneestä sekä nykyisestä tilasta ja millainen vaikutus sillä on nykypäivän musiikilliseen elämään. Tämä kandidaatintutkielma on myös esimakua tulevaa pro-gradu tutkielmaani varten. Tässä tutkielmassa pohdin peruskoulun musiikinopetuksen ja musiikin harrastamisen yhteyksiä tutkimuksien, perusopetuksen opetussuunnitelmien ja oman kyselyni muodossa. Sisällön kerääminen ja ajatustyö kandidaatintutkielmaani varten on ollut käynnissä tiedostamattani ja tiedostaen koko yliopistossa olo aikani, mutta varsinainen kirjoitustyö on sijoittunut lukukaudelle 2014 – 2015. Tutkielmaani paneutuessa olen saanut tietää miten peruskoulun musiikinopetus toimii ja kuinka sitä pyritään ohjailemaan peruskoulun opetussuunnitelmien perusteilla. Olen löytänyt myös mielenkiintoisia yhteyksiä peruskoulun musiikinopetuksen ja koulun ulkopuolisen musiikin harrastamiseen liittyen.</p>	
Asiasanat - Keywords: Musiikkikasvatus, harrastaminen, musiikki	
Säilytyspaikka - Depository	
Muita tietoja - Additional information	

SISÄLLYS	3
1 Johdanto	4
2 Koulun musiikinopetus	6
2.1 Peruskoulun opetussuunnitelma	6
2.2 Musiikin opetussuunnitelma	7
2.3 Tulevaisuuden musiikinopetuksen näkymät - POPS 2014	8
3 Musiikin harrastaminen	11
3.1 Musiikin harrastaminen koulussa	11
3.2 Musiikin harrastaminen koulun ulkopuolella	12
4 Kysely peruskoululaisille – Into musiikin harrastamiseen	14
5 Vastaukset - Into musiikin harrastamiseen	16
5.1 Yhteenveto vastauksista – Into musiikin harrastamiseen	18
6 Pohdinta	20
Lähteet	22

1 Johdanto

Tuntuu hienolta ajatella, että Suomen kärkipään muusikot, jotka kiertävät maailmaa ja esittävät omaa musiikkiaan miljoonille ihmisille, ovat käyneet Suomen peruskoulutuksen läpi. Sen saman koulutuksen, jonka jokainen suomalainen on oikeutettu itselleen saamaan. Se tarkoittaa sitä, että he ovat olleet mukana myös peruskoulun musiikinopetuksessa. Onko mahdollista, että peruskoulun musiikinopetus on toiminut suomalaisten muusikkojen ja musiikin harrastajien innoittajana?

Itse aloitin musiikin harrastamisen jo ennen peruskouluikää, mutta voin todeta että tietynlainen innostus musiikkia ja varsinkin bänditoimintaa kohtaan kasvoi vasta peruskoulun musiikintunneilla. Yhdessä tekemisen hauskuus sekä osaava ja motivoiva musiikinopetus veivät minua musiikin maailmaan jo nuorella iällä. Tälläkin hetkellä voin todeta, että peruskoulun musiikinopetuksella on ollut suuri rooli oman musiikillisen identiteettini luomisessa, sekä päätöksenteossa lähteä opiskelemaan musiikkikasvatusta ja valmistua päteväksi musiikin aineenopettajaksi.

Musiikin harrastaminen ei ole kallista, mutta opetuksen saaminen ja instrumenttien hankinta maksavat ja kaikilla ei ole siihen varaa. Onneksi meillä on peruskoulu ja hyvin koulutetut musiikkikasvattajat, jotka vievät eteenpäin musiikin ilosanomaa tasokkaasti ja jokaiselle mahdollisuuden antaen, sillä Suomessa pääasiallisesti musiikinopetus järjestetään kouluissa. Musiikintunneilla jokainen saa varmasti kokeilla eri instrumentteja ja oppia soittamaan niitä, unohtamatta myös muita musiikkiin liittyviä tietoja, taitoja ja teorioita. Tärkeintä on kuitenkin oppia toimimaan musiikillisessa ympäristössä ja tuntemaan oma musiikillinen identiteettinsä.

Musiikinopetuksen tarkoitus olisi antaa oppilaille intoa ja eväitä musiikilliseen elämään ja vielä niin, että musiikista jäisi koko eliniän kestävä harrastus. Harrastus, jota vanhemmat mahdollisesti jakavat jälkipolvilleen, jotka puolestaan kaappaavat vielä kaverinsa mukaan samaan harrastukseen. Tätä jatkumoa voidaan pitää onnistuneena ilmiönä, jos musiikin harrastaminen jatkuu myös koulun ulkopuolella. Ainakin Suomessa on paljon muusikoita ja musiikin harrastajia, jotka pitävät huolen, että täällä vallitsee runsas ja raikkaat tuulet omaava

musiikkikulttuuri.

2 Koulun musiikinopetus

Koulun musiikinopetus nojaa vahvasti peruskoulun opetussuunnitelman voimassa oleviin opetussuunnitelman perusteisiin (2004) ja tietysti musiikinopetukseen kohdistuvan opetussuunnitelman avulla toimimiseen. Tässä kappaleessa on syvempää tietoutta tämän hetkisestä musiikinopetuksen tilasta vuoden 2004 opetussuunnitelmien osalta ja siitä, mitä opetuksen tulisi sisältää. Toisessa alaluvussa keskitytään tulevaisuuden näkymiin musiikinopetuksen saralla uuden perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden (2014) avulla sisältäen tietoa musiikinopetuksen opetussuunnitelmista uuden, hieman tarkemman, kolmiosaiseen luokka kokonaisuuksiin jaon mukaan.

2.1 Peruskoulun opetussuunnitelma

Perusopetuksen opetussuunnitelmaan perusteet (POPS 2004) on peruskoulujen toimintaan suunnattu kansallinen ja lainsäädännöllisesti sitova malli, jonka perusteella jokaisen kunnan tulee suunnitella omakuntakohtainen opetussuunnitelmansa. Sen tulee sisältää huomioita kunnan jo olemassa olevista esiopetuksen opetussuunnitelmista sekä muista lapsien ja nuorten koulutukseen liittyvistä päätöksistä. Kuntakohtainen opetussuunnitelma voidaan määritellä myös niin, että se pitää sisällään useita koulukohtaisia opetussuunnitelmia. Opettajien pitää noudattaa näitä opetussuunnitelmia, joita kunnat määrittelevät. Jotta perusopetuksen opetussuunnitelma olisi yhtenäinen, olisi suotavaa että suunnitelmaa luodessa on otettu huomioon monia eri aineita opettavien opettajien näkemykset, oppilaiden vanhempien mielipiteet sekä myös itse oppilaiden ajatukset. (POPS 2004.)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (POPS 2004) on opetushallituksen hyväksymä suunnitelma, joka antaa suuntaviivoja ja käsityksen siitä, kuinka opetussuunnitelmia tulisi muodostaa. Se pitää sisällään opetuksen määrittelemiseen hyödyllisiä asioita alkaen opetuksen järjestämisen lähtökohdista, joina pidetään perusopetuksen arvoja, tehtäviä ja rakennetta. Opetuksen toteuttaminen perustuu oppimiskäsityksen sekä oppimisympäristöjen hahmottamiseen, joka täsmentyy vielä toimintakulttuurin ja työtapojen määrittämisellä. Suunnitelmassa on otettava huomioon sukupuolten, yksilöllisten erojen ja eri ikäluokkien väliset suhteet. Myös oppilaiden tukemiseen liittyvät asiat, kuten kodin ja koulun välinen

yhteistyö, oppimissuunnitelmat, mahdolliset tukiopetusmuodot ja kerhotoiminta, sisältyvät opetushallituksen määrittämään linjaukseen. (POPS 2004.)

POPS (2004) määrittelee peruskoulun eri oppiaineiden opetukselliset sisällöt ja tavoitteet peruskoulun kaikilta luokilta 1.–9. Vaikka jokaisella aineella on omat aihekokonaisuutensa, ne kuitenkin liittyvät vahvasti muihin aineisiin, mikä eheyttää koulutuksellisia päämääriä. Aihekokonaisuuksia suunniteltaessa opetus jaotellaan yhteisiin sekä valinnaisiin oppiaineisiin, jotka yhdessä tapahtumien kanssa näkyvät koulun toimintakulttuurissa (POPS 2004).

2.2 Musiikin opetussuunnitelma

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2004) sisältää myös musiikin opetukseen liittyvät suunnitelmat ja tavoitteet. Perimmäisenä tavoitteena musiikin opetukselle on antaa oppilaalle innostusta ja rohkeutta kokeilemaan uusia ja erilaisia musiikillisia toimia. Oppilaan tulee ymmärtää, että musiikki on pysyvä käsite, joka kuitenkin sisällöltään jatkuvasti ajan mukana tekee muutosta. Musiikki ei ole samanlaista kaikissa yhteiskunnissa tai kulttuureissa. (POPS 2004.)

Musiikki on oppiaineena varsin monipuolinen. Opetukseen liittyy musisointia ja musiikin kuuntelua, joista saaminaan kokemuksina oppilas muodostaa itselleen omaa musiikillista identiteettiään. Musiikilliset taidot harjaantuvat ohjatuilla harjoituksilla, joiden tehokkuus ja toimivuus perustuvat kertaamiseen. Musiikin tunneilla oppilaalla on mahdollisuus kehittää taitojaan myös sosiaalisesti, sillä soittaminen ja laulaminen tapahtuvat oppitunneilla yhdessä muiden kanssaoppijoiden kanssa. Yleishyödyllisten asioiden, kuten kulttuuristen ja taidollisten erilaisuuksien hyväksyminen ja arvostus kehittyvät samalla. Nykyajan vauhdikas teknologian kehittyminen antaa myös kouluille mahdollisuuden tutustuttaa oppilaita musiikin sille saralle. (POPS 2004.)

Musiikinopetuksen tavoitteet ja sisällöt jaetaan POPS:ssa (2004) kahteen osaan vuosiluokkien 1–4 ja 5–9 mukaan. Luokilla 1–4 opetuksessa painotetaan musiikin

ilmaisuun leikkien ja laulujen avulla. Tavoitteena olisi saada oppilas ilmaisemaan itseään sekä omia mielikuviaan musiikillisesti. Keskeisiä sisältöjä opetuksessa ovat lapsille sopivat laulut ja laululeikit, joita harjoitellaan ryhmässä ja itsenäisesti. Yhteismusisoitavissa harjoitteissa oppimisen keskeisenä päämääränä pidetään perussykkeen oppimista rytmien ja melodioiden kautta soittaen tai laulaen. (POPS 2004.)

Luokilla 5–9 musiikin opetuksessa mennään pintaa syvemmälle. Tarkoituksena on oppia jäsentämään musiikillista maailmaa käsitteillä sekä myös merkitsemään niitä muistiin kuuntelun tai musisoinnin yhteydessä. Musiikillisten tietojen ja taitojen kehittämisessä pyritään jopa kriittisyyteen sekä monipuolisuuteen. Yhteissoitto ja laulaminen laajenevat eriytyneiden ja soittimien mukaantulon myötä. Musiikin historiallinen tietämys hahmotetaan aikajanallisesti kuunneltavien säveltäjien ja teoksien perusteella. Suunnitelmassa oppilaita ohjataan myös luovuutta kohti improvisoinnin, säveltämisen, sovittamisen, liikkumisen ja musiikkiteknologian kautta. (POPS 2004.)

2.3 Tulevaisuuden musiikinopetuksen näkymät 2014

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (2014) on astumassa voimaan vuoden 2004 perusopetuksen opetussuunnitelman tilalle ja samalla myös musiikinopetuksessa mennään edellisen version opeista eteenpäin. Oppiaineena musiikin tehtävä on ujuttaa musiikki ja kaikki siihen liittyvä toiminta lasten ja nuorten elämään niin koulussa, kuin myös vapaa-ajalla. Oppilaiden kokonaisvaltaista musiikin osaamista kehitetään, mikä johdattaa heidät elinikäisen musiikin harrastamisen pariin ja herättää arvokkaita ajatuksia musiikista kulttuurisena kokonaisuutena. Oppilas kokee musiikin syvimpiä olemuksia omalla kohdallaan, mutta myös ryhmän jäsenenä. (POPS 2014.)

Uudessa musiikin opetussuunnitelmassa (2014) tekstistä esiin ponnahtaa “toiminnallinen musiikinopetus ja -opiskelu”, joka kuvaa hyvin uusia tuulia musiikinopetuksessa. Tavoitteena on siis kehittää oppilaiden musiikillista osaamista tekemisen kautta, mikä parantaa ymmärryksen kehittymistä ja yhteistyössä toimimisen kykyä. Opetukseen sisällytetään teemoja myös musiikin ulkopuolelta ja eri oppiaineista oppilaiden toiveet ja kiinnostuksen kohteet huomioon ottaen. Toimintaa ei harjoiteta pelkästään oppitunneilla, vaan musiikillista

toimintaa yhdistetään koulun tapahtumiin ja juhliin, sekä koulun ulkopuolella tapahtuvaan toimintaan. Musiikinopetuksessa keskitytään monipuolisuuteen, joka edesauttaisi myös oppilaiden itsensä ilmaisua sekä oivalluskykyä. Oppilaille tarjotaan säännöllisesti mahdollisuus musiikilliseen toimintaan, säveltämiseen ja myös muuhun luomistyöhön musiikin parissa. (POPS 2014.)

Muutoksena edelliseen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2004) on musiikinopetuksen tavoitteiden ja sisältöjen jakaminen kahden luokkakokonaisuuden sijaan kolmeen luokkakokonaisuuteen. Perusopetuksen opetussuunnitelmaan perusteissa (2004) tavoitteet ja sisällöt käsiteltiin kahdessa osassa vuosiluokkien 1–4 sekä 5–9 mukaan. Perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa (2014) musiikinopetuksen tavoitteet ja sisällöt käsitellään kolmessa osassa vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 mukaan.

Luokilla 1–2 musiikinopetuksen toiminta, kuten laulaminen, soittaminen, kuuntelu ja musiikkiliikunta painottuvat yhdessä tekemiseen, myönteisen musiikkisuhteen luomiseen ja luovaa musiikillista ajattelua ja ymmärrystä kehittämään. Tavoitteisiin liittyvissä sisällöissä tärkeää on oppia hahmottamaan musiikillisia peruskäsityksiä tämän ikäisille lapsille soveltuvassa ympäristössä ja iloa tuottavassa toiminnassa. (POPS 2014.)

Luokilla 3–6 musiikinopetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat aiempia luokkia paljon laajempia. Musiikillisten perusasioiden syventämiseksi oppilaita ohjataan tunnistamaan musiikista erilaisia sävyjä ja vivahteita ja vielä tulkitsemaan niitä sekä yksin, että ryhmässä toimien. Oppilaiden tulisi hahmottaa omia laajentuneita musiikillisia tietoja ja taitoja kokonaisuutena, joka antaisi tilaa mielikuvituksen ja luovuuden käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa otetaan myös mukaan oppilaiden kokemukset ja havainnot musiikin opetuksen sisältöjen ymmärtämisen työkaluna. (POPS 2014.)

Luokilla 7–9 musiikin opetus ei keskity pelkästään kehittämään oppilaiden musiikillisia tietoja ja taitoja vaan antamaan mahdollisuuden oppilaan itse laajentaa näitä alueita. Opetuksessa musiikin perusasioita kerrataan ja kehitetään sekä oppilaita ohjataan analysoimaan musiikin aiheuttamia tunteita ja kokemuksia. Jopa kriittiseen sävyyn.

Opetuksen tavoitteisiin liittyvissä sisällöissä perusajatuksena on oppilaan monipuolinen musiikillinen toiminta sisältäen yksin ja yhdessä tuotettua laulamista, musisointia, liikkumista, improvisointia, säveltämistä ja musiikkiteknologista toimintaa. Opetuksessa oppilaille on tilaa kehittää omia musiikillisia ilmauksia ratkaisujen ja ideoiden muodossa, mikä mahdollistaa kehittämään musiikillista tulkintaa. Oppilaiden toiveet opetuksen sisällössä huomioidaan käytettävissä olevan musiikillisen ohjelmiston kasaamisessa ja heillä on myös mahdollisuus oman oppimisen suunnitteluun sekä arviointiin. (POPS 2014.)

3 Musiikin harrastaminen

Tässä kappaleessa käsitellään musiikin harrastamista ja määritellään, mitä käsitteellä musiikin harrastaminen tarkoitetaan. Normaalisti vapaa-ajan aikana harjoitettua toimintaa kutsutaan harrastamiseksi, mutta tämän kappaleen edetessä voi huomata, että musiikkia voi harrastaa myös koulussa.

Musiikki on yhä yksi suosituimmista harrastuksista. Musiikillinen ympäristö eli perhe, kaveripiiri sekä opettajat mielipiteineen vaikuttavat musiikista kiinnostumiseen sekä harrastuksen aloittamiseen. (Ahonen 2004, 143–146.) Musiikin harrastamisessa on yleensä kyse siitä, että koulun ulkopuolelle jäävää vapaa-aikaa käytetään musiikin parissa. Sitä voi olla tavoitteellinen laulu- ja soittotaitojen kehittäminen ryhmässä tai yksin. Tavoitteellinen musiikin opiskelu on vähentynyt, mutta musiikin harrastaminen on pysynyt ennallaan. Musiikkiteknologian kehitys on saanut nuoret ihmiset harrastamaan musiikkia itsenäisesti ja aktiivisesti, jopa instituutioiden ulkopuolella. (Kosonen 2009, 157–158.) Yhteiskunnallinen ja taloudellinen tilanne on mahdollistanut yhä useamman kiinnostuneen musiikin harrastusten pariin (Kosonen 2001, 128).

Vanhempien musiikillisella taustalla ja kodilla on suuri vaikutus lapsen musiikilliseen kehitykseen jo ennen lapsen syntymää. Yhä nuorempia lapsia viedään harrastusten pariin, mikä on seurausta vanhempien aktiivisuudesta, sitoutumisesta ja tukemisesta. Vanhemmat eivät kuitenkaan harrasta lapsiensa puolesta, vaan yleensä harrastaminen alkaa, kun lapsi itse kiinnostuu. Lapsille ominaista on spontaani kokeilunhalu, ja harrastukseksi valikoituvat yleensä mieluisat harrastukset, joita usein ovat musiikilliset harrastukset. (Kosonen 2009, 160.)

3.1 Musiikin harrastaminen koulussa

Kouluikäiselle lapselle musiikillisen kehityksen tukea tarjoaa vanhempien lisäksi myös peruskoulun musiikinopetus sekä musiikinopettaja (Kosonen 2009, 159). Perusopetuksensuunnitelman perusteissa (2004) kerrotaankin, mikä tehtävä musiikinopetuksella olisi oppilaan musiikillisen kehityksen tukemisessa. Perimmäisenä tavoitteena musiikin opetukselle on antaa oppilaalle innostusta ja rohkeutta kokeilla uusia ja erilaisia musiikillisiä toimia, jotka tukevat oppilaan kokonaisvaltaista kasvamista. (POPS 2004.)

Musiikkia harrastetaan koulussa musiikintunneilla. Koulun musiikinopetuksen ja musiikin opettajan vaikutusmahdollisuudet oppilaiden musiikillisten tietojen ja taitojen jalostamiseen on tärkeä musiikkikasvatuksen tehtävä. Tähtäimenä on lisätä oppilaiden kiinnostusta musiikin harrastamiseen jo koulussa, mutta myös sen ulkopuolella. (Kosonen 2009, 157.)

Koulussa musiikkitoimintaan osallistuminen on Juvosen (2000) väitöskirjatutkimuksessa melko positiivista ja mielekästä. Tutkimuksen tulosten perusteella koulun musiikkitoiminta oli tuttua ja mielekästä sekä ilmapiiri koulun musiikin tunneilla leppoisa. Oppituntien mielimusiikkia kysyttäessä rock- ja iskelmämusiikkia pidettiin mieluisimpana, myös senhetkinen nykymusiikki oli pidettyä, ja lastenlaulut olivat osalle suosikkeja. (Juvonen 2000, 153–155.)

3.2 Musiikin harrastaminen koulun ulkopuolella

Juvosen (2000) tutkimuksessa todetaan, että koulun ulkopuolella musiikkia harrastettiin useissa muodoissa erittäin runsaasti. Tutkimuksessa paljastui, että monilla on useita eri musiikin harrastamismuotoja vapaa-ajallaan. Suosituinta toimintaa on ollut musiikkiopisto-opiskelu. Kuorotoiminta, orkesterisoitto, soitinopinnot sekä bänditoiminta ovat myös erittäin tavallista musiikillista toimintaa nuorilla. (Juvonen 2000, 158–159.)

Musiikin harrastamisessa oppiminen on läsnä. Musiikissa oppimista voi tapahtua vaikka millä saralla: musiikin kuuntelussa, laulamissa, soittamisessa, tanssimisessa, improvisoinnissa,

nuottien lukemisessa ja säveltämisessä (Ahonen 2004, 13–27). Musiikki, kuten kaikki muutkin oppimisen myötä kehittyvät asiat saavat vaikutuksensa eri asioista: opetusmenetelmistä, sosiaalisista tekijöistä, harjoittelusta ja motivaatiosta (Ahonen 2004, 3). Selkeät, haasteelliset tavoitteet lisäävät musiikillista oppimismotivaatiota (Anttila & Juvonen 2006, 35). Innostuksen musiikin harrastamiselle luo motiivi oman suoriutumisen ja arvomaailman näkökulmista (Ahonen 2004, 142).

Motivaatio selittää myös musiikin oppimista, sillä motivoitunut harrastaja osaa tehdä valintoja musiikillisten asioiden hyväksi, suuntaa tarkkaavaisuutensa musiikin oppimiseen ja toimii pitkäjänteisesti sen hyväksi. Motivoitunut harrastaja on innokas ja halukas tarttumaan vaativiinkin haasteisiin. Myönteisen asenteen ja kiinnostuksen herättäminen musiikkia kohtaan onkin myös koulujen musiikinopetuksen tavoite. (Ahonen 2004, 154.)

Monilla musiikkia vapaa-aikanaan harrastavilla on suuri arvostus koulun musiikinopetusta sekä opettajan ammattitaitoa kohtaan. Heidän kohdallaan oppituntien mieluisuus ja hyödyllisyys johtuu tuntien sisällöistä. Opitut kappaleet ja muut materiaalit ovat saaneet käyttöä myös vapaa-ajalla, mikä tarkoittaa, että opetuksen perimmäiset tarkoitukset ovat onnistuneet. (Kosonen 2009, 161.)

4 Kysely peruskoululaisille - Into musiikin harrastamiseen

Tässä kappaleessa otan selvää peruskouluikäisten musiikin harrastuneisuudesta kyselyn muodossa. Kyselyyn ovat vastanneet Jyväskylän Mankolan koulun 8.luokan valinnaisen musiikin ryhmä sekä 6A-luokan B-ryhmä. 8.luokan valinnaisen musiikin ryhmässä vastaajia oli **20** ja kun on kyse valinnaisesta ryhmästä, vastauksissa olettaisi olevan positiivista asennetta musiikin harrastamista kohtaan. 6A-luokan B-ryhmässä vastaajia oli **13**. Kysely muodostui viidestä kysymyksestä, joista kolmeen ensimmäiseen kysymykseen sai vastata useampaan kuin yhteen kohtaan. Kahdessa viimeisessä kysymyksessä sai vastata ainoastaan yhteen kohtaan kolmesta vaihtoehdosta.

Kyselyn vastaukset keräsin perinteisellä tavalla paperikyselynä, joista tulokset olen siirtänyt suoraan tähän tutkielmaan. Vastaukset ovat kirjattuna kysymyslomakkeen kysymysten yhteyteen seuraavalla tavalla: 8.luokan vastaukset ovat kirjattuna V-kirjaimen kanssa ja 6.luokkalaisten vastaukset B-kirjaimen kanssa (**V18,B12**).

Kyselylomake ja kysymykset vastauksineen löytyvät seuraavalta sivulta.

Kyselylomake – Into musiikin harrastamiseen

1. *Missä harrastat musiikkia? (soitto, laulu, kuuntelu)
a) koulussa(V18,B12) b) kotona(V18,B13) c) opistossa(V1,B0)

2. *Miten harrastat musiikkia?
a) soittaminen(V10,B9) b) laulaminen(V12,B7) c) kuuntelu(V20,B13)
d) äänittäminen(mm. Garageband) (V1,B0) e) muu mus.tekn. toiminta(mm. iPad)(V0,B2)

3. *Mistä intoa musiikin harrastamiseen?
a) koulu/opettaja(V9,B3) b) lempi artistit/-bändit(V13,B7)
c) Media(radio, Tv, Internet) (V11,B11)

4. Harrastan musiikkia koulun ulkopuolella tulevaisuudessa?
a) kyllä(V11,B5) b) ei(V3,B2) c) en tiedä(V6,B6)

5. Tavoitteena ammatti musiikin parissa?
a) kyllä(V3,B1) b) ei(V11,B10) c) en tiedä(V6,B2)

Esim.vastaus : 1. a), b)

*Saa vastata useaan kohtaan!

5 Vastaukset – Into musiikin harrastamiseen

Tekemä kyselyni haki vastauksia peruskouluikäisten nuorten innosta musiikin harrastamiseen. Tässä kappaleessa puran vastaukset kirjoitettuun muotoon käyttäen prosentuaalisia osuuksia kysymysten vaihtoehtojen valinnoista kaikkien vastanneiden määrään nähden.

Kolme ensimmäistä kysymystä olivat sellaisia, joissa sai valita yhden tai useamman kohdan vastausvaihtoehdoista. Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin missä oppilas harrastaa musiikkia. Kyselyyn vastanneiden oppilaiden musiikin harrastamiseen voidaan pitää varmana, sillä 8.luokkalaista 90% koki harrastavansa musiikkia sekä koulussa, että kotona. Loput 5% 8.luokkalaisista kävivät ottamassa tunteja myös musiikkiopistossa. 6.luokkalaisilla vallitsi samanlainen ilmapiiri musiikin harrastamista kohtaan. Heistä 92% kertoi harrastavansa musiikkia koulussa ja sen lisäksi täydet 100% kotona vapaa-ajalla. Musiikkiopistolaisia ei tällä luokalla ollut.

Toisen kysymyksen ajatuksena oli saada selville, että miten oppilas harrastaa musiikkia. 6.- ja 8.luokkalaisista 100% kertoi kuuntelevansa musiikkia vapaa-ajallaan, joten sitä voidaan pitää yleisimpänä musiikin harrastamisen muotona kyselyyn osallistuneilla. 6.luokkalaisilla toiseksi yleisin musiikin harrastamisen muoto oli soittaminen ja sitä harrasti 69% oppilaista. 8.luokkalaisilla soittaminen oli kolmanneksi suosituin harrastamisen muoto ja 50% oppilaista kertoi harrastavansa sitä. 8.luokkalaisille soittamista mielekkäämpää oli laulaminen, sillä sitä kertoi harrastavansa 60% oppilaista. 6. luokalla laulamista harrasti 54% oppilaista. Äänittäminen oli oppilaille vieras harrastusmuoto sillä 8.luokkalaisista 5% piti äänittämistä harrastuksenaan, eikä 6.luokkalaisista kukaan vastannut tähän kohtaan. Viimeisenä kohtana harrastusmuodoissa oli jokin muu musiikkiteknologinen toiminta, esimerkkinä iPad-työskentely. Sitäkin oppilaat pitivät vieraana, sillä 8.luokkalaiset eivät pitäneet sitä ollenkaan harrastuksenaan, mutta 6.luokkalaista kuitenkin 15% kertoi harrastavansa.

Kyselyn kolmannessa kysymyksessä tarkoituksena oli löytää oppilaiden innoittajia musiikin harrastamiseen. Ensimmäistä vaihtoehtoa eli koulua ja opettajaa piti innoittajanaan 8.luokkalaista 45% ja 6.luokkalaista 23%. Toista vaihtoehtoa eli lempiartistia tai -bändiä

innoittajanaan piti 8.luokkalaisista 65% ja 6.luokkalaisista 54%. Kolmannessa kohdassa vaihtoehtona oli media, joka pitää sisällään radion, television ja Internetin. Mediaa piti innostajanaan 8.luokkalaisista 55% sekä 6.luokkalaisista jopa 85%.

Neljäs kysymys ei enää antanut mahdollisuutta vastata useaan kohtaan, vaan tällä kertaa piti valita yksi ja ainoa vastaus. Kysymys koski tulevaisuudennäkymiä musiikin harrastamiselle. Ensimmäistä vaihtoehtoa eli myönteistä vastausta musiikin harrastamisen jatkumiselle tulevaisuudessa piti 8.luokkalaisista 55% ja 6.luokkalaisista 39%. Toisena vaihtoehtona olikin kieltävä suhtautuminen musiikin harrastamiseen tulevaisuudessa ja 8. luokkalaisista 15% sekä 6. luokkalaisista 15% pitivät sitä päätöksensä. Viimeinen kohta antoi oppilaille vielä aikaa päätöksenteolle, sillä siinä musiikin harrastamisen tulevaisuuteen vastausvaihtoehtona oli en tiedä. 8. luokkalaisista 30% ja 6. luokkalaisista 46% olivat vielä epävarmoja oman musiikin harrastamisensa jatkuvuuden suhteen.

Viidennessä ja viimeisessä kysymyksessä päätin ottaa selvillä oliko kyselyyn vastanneilla oppilailla innokkuutta tekemään musiikista ammattiaan. Vastausvaihtoehdot olivat samat kuin edellisessä kohdassa: kyllä, ei tai en tiedä. 8. luokkalaisista 15%:lla oli tavoitteenaan ammatti musiikin parissa, kun taas 55% oli sitä mieltä, että he eivät halua musiikista ammattiaan. Loput 30% 8.luokkalaisista eivät olleet varmoja tämän asian suhteen. 6. luokkalaisista 7,7% piti todennäköisenä ammattia musiikin parissa, kun taas 77% olivat sitä mieltä että musiikista ei tule heidän ammattiaan. Loput 15% 6.luokkalaista eivät olleet varmoja vielä ammatista musiikin parissa.

5.1 Yhteenveto vastauksista – Into musiikin harrastamiseen

Tulevana musiikkikasvattajana voin olla tyytyväinen, että kyselyn tulokset oppilaiden innosta musiikin harrastamiseen olivat niin positiivisia. Lähes kaikki kertoivat harrastavansa musiikkia sekä koulussa, että kotona. Harrastamismuodoista musiikin kuunteleminen oli kaikista suosituin, unohtamatta kuitenkaan, että soittaminen ja laulaminen kulkivat lähes käsi kädessä suosionsa määrällä joka kattoi hienosti myös yli puolet vastanneista.

Hieman yllättäviä tuloksia saavutettiin teknologisella saralla. Vaikka nykypäivänä melkein kaikki tekeminen on siirtynyt teknologian maailmaan, oli musiikin teknologiset harrastusmuodot kuten äänittäminen ja iPad-työskentely yllättävän vähässä. Lisää yllättävyyttä tähän tuo se, että kyselyyn vastanneita oppilaita olen itse päässyt perehdyttämään kyseisissä harrastusmuodoissa ja osaamista sekä intoa oppilailta kyllä löytyi. Ehkä tulokset tähän liittyen näkyvät vasta vähän myöhemmin ja siitä pitää huolen myös uusi musiikin opetussuunnitelma (POPS 2014), jonka myötä musiikkiteknologinen työskentely oppitunneilla tulee vain lisääntymään.

Suurena ihmeenä ei tullut, että oppilaiden suurimpina innoittajina musiikin saralla olivat lempiartistit sekä -yhtyeet ja valtavan laajuuden omaava media internetin, television ja radion muodossa. Mukava oli huomata kuitenkin yli kolmanneksen kaikista vastaajista olevan sitä mieltä, että koululla ja opettajalla on selvä merkitys oppilaiden innostuneisuuteen musiikin harrastamista kohtaan.

Viimeisenä silauksena positiivisia vastauksia tuli myös eniten kandidaatintutkielmaani liittyvässä kysymyksessä. Noin puolet vastanneista olivat varmoja musiikin harrastamisen jatkumisesta koulun ulkopuolella ja myöhemmässä elämässä. Vastanneiden nuoren iän huomioiden ei ole syytä huoleen myöskään siitä, että epävarmuutta musiikin harrastamisen jatkumiseen tunnustettiin. Oli kuitenkin erittäin positiivista, että epävarmoja vastauksia oli kielteisiin vastauksiin nähden reilusti enemmän.

Kyselyn kysymysten asettelijana voin todeta, että vastaukset olivat melko lähellä sitä, mitä

niiden kuvittelinkin olevan. Tietyllä tavalla rajasin vastauksia asettamalla kahden viimeisen kysymyksen kohdalle, että vain yhden vastausvaihtoehdon saa valita. Mielestäni sillä tavalla sain kuitenkin hajoitettua vastausten tuloksia radikaalisti ja selvennettyä koko kandidaatin tutkielmani ympärillä pyörivää aihetta. On myös syytä pohtia kyselyn kysymyksiä sekä niiden muotoilua, että olisiko niiden erilaisilla asetteluilla voinut saada erilaisia tuloksia. Varsinkin kysymyksen 1 vaihtoehto c) sekä kysymyksen 2 vaihtoehdot d) ja e) keräsivät melko vähäisiä lukemia. Olisiko vastauksia tullut enemmän, jos vaihtoehtoja olisi selventänyt ja taustoittanut hieman enemmän?

Kuitenkin kun otetaan huomioon Suomen peruskoulu, peruskoulun opetussuunnitelman perusteet (POPS 2014), Suomen hyvin koulutetut musiikkikasvattajat sekä aiheeseeni liittyvät tutkimukset, artikkelit ja teokset unohtamatta omaa kyselyäni voidaan todeta, että musiikinopetus Suomessa tulee innostamaan nuoria ihmisiä musiikin elinikäistä harrastamista kohti. Kyselyni viimeisen kohdan tulosten perusteella jopa niitä mahdollisia musiikin ammattilaisia ja muusikoita saadaan lisää, mikä parasta.

6 Pohdinta

Vanha sanonta kuuluu: “On lottovoitto syntyä Suomeen”. Se pistää miettimään kaikkia asioita elämässä, mutta tässä pohdinnassa on syytä miettiä miten tuo sanonta liittyy Suomen peruskoulun opetukseen ja vielä syvemmin peruskoulun musiikinopetukseen. Kun ihminen voittaa lotossa, hänellä avautuu järjetön määrä mahdollisuuksia elämässä. Ainoa huono puoli lotossa on se, että siinä voittaa vain rahaa, jolla sinänsä ei ole sidonnaisuutta siihen mitä kaikkea elämässä voi saavuttaa ja kokea. Ehkäpä voisimme ajatella niin, että mahdollisuus peruskoulun opetukseen Suomessa on jo kuin tuo lottovoitto, mikä avaa mahdollisuuksia koko loppuelämälle ja ihmisen jokapäiväiseen elämään. Jokainen suomalainen on siis kuin lottovoittaja saadessaan käydä läpi perusopetuksen vaiheet keräten sen kaiken mahdollisen kokemuksen, tiedon ja taidon, jota perusopetuksella on antaa. Luulen, että sen arvo ei ole mitattavissa rahallisessa summassa.

Tämän lottovoiton sisältöön kuuluu myös peruskoulun musiikinopetus, joka alkaa jo 1.luokalta ja kestää aina 9.luokkaan asti. Tähän aikaväliin mahtuu kaikkennäköistä toimintaa laululeikeistä bändisoittamiseen. Mahdollisuuksia olisi varmasti olla mukana koulun järjestämissä musikaaleissa, esityksissä ja juhlissa, joita joka vuosi juhlitaan. Musiikintunneilla oppilaalla on mahdollisuus kokeilla ja kokea melkein kaikkea musiikkiin liittyvää, joka vapaa-ajalla välttämättä ei jokaiselle ihmiselle tule ikinään mahdolliseksi. Musiikintunneilla pysytään jatkuvasti ajan hermolla, mutta unohtamatta sitä mistä siihen aikaan ja paikkaan on tultu. Musiikintunneilla on mahdollista saada musiikillinen historiakylpy, joka alitajunnassa muokkaa, muovaa ja ohjaa meidän musiikillisia käsityksiämme. Peruskoulun musiikinopetus antaa oppilaille kokonaisvaltaiset tiedot ja taidot musiikista.

Näillä asioilla on suuri vaikutus ihmisen elämässä ainakin täällä Suomessa. Kaikella mitä peruskoulussa on saanut kokea on vaikutusta ihmisen elämässä päivittäin. Varsinkin musiikinopetuksen antamat tiedot ja taidot jatkavat toimimistaan ihmisten arjessa. Muistan monesti kuinka vanhat ihmiset ovat sanoneet, että näitä lauluja laulettiin kansakoulussa, ja näitä piti osata ulkoa. Yllättävää, että ne laulut säilyvät siellä muistissa, vaikka ihminen olisi jo siinä vaiheessa elämänsä, että järki ja muisti eivät enää toimi kunnolla.

Pitää ottaa huomioon se, kuinka paljon musiikinopetus on mennyt eteenpäin sieltä kansakoulun ajoilta, jolloin laulettiin seisaaltaan ja kovasti jännittäen myös yksitellen ja pelkona saada kepistä sormille ja täysi nolaaminen. Nykypäivänä opetuksen sisältö on niin laaja, että tunneilta voi ponnahtaa jopa musiikkitaivaalle uusia tähtiä. Uskon siis vahvasti, että tulevaisuudessa ihmisten musiikillinen elämä vapaa-ajalla tulee olemaan hyvin valoisa. Siitä kiittäkäämme peruskoulun musiikinopetusta!

Lähteet

- Ahonen, K. 2004. *Johdatus musiikin oppimiseen*. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.
- Anttila, M. & Juvonen, A. 2006. *Kohti kolmannen vuosituhatosen musiikkikasvatusta. osa 3 musiikki koulussa ja nuoren elämässä*. Joensuu: Joensuu University Press.
- Juvonen, A. 2000. *...Johnnyllakin on univormu, heimovaatteet ja -kampaus. Musiikillisen erityisorientaation polku musiikkiminän, maailmankuvan ja musiikkimaun heijastamina*. Jyväskylä studies in the arts 70. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-4099-7>.
- Kosonen, E. 2001. *Mitä mieltä on pianonsoitossa? 13–15-vuotiaiden pianonsoittajien kokemuksia musiikin harrastuksesta*. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä studies in the arts 79.
- Kosonen, E. 2009. Musiikkia koulussa ja koulun jälkeen. Teoksessa Louhivuori, J., Paananen P. & Väkevä L. (toim.) *Musiikkikasvatus. Näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen*. Jyväskylä: Suomen musiikkikasvatusseura – FiSME r.y., 157–170.
- POPS 2004 = *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004*. Helsinki: Opetushallitus. http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/p_erusopetus
- POPS 2014 = *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. Helsinki: Opetushallitus. http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/p_erusopetus